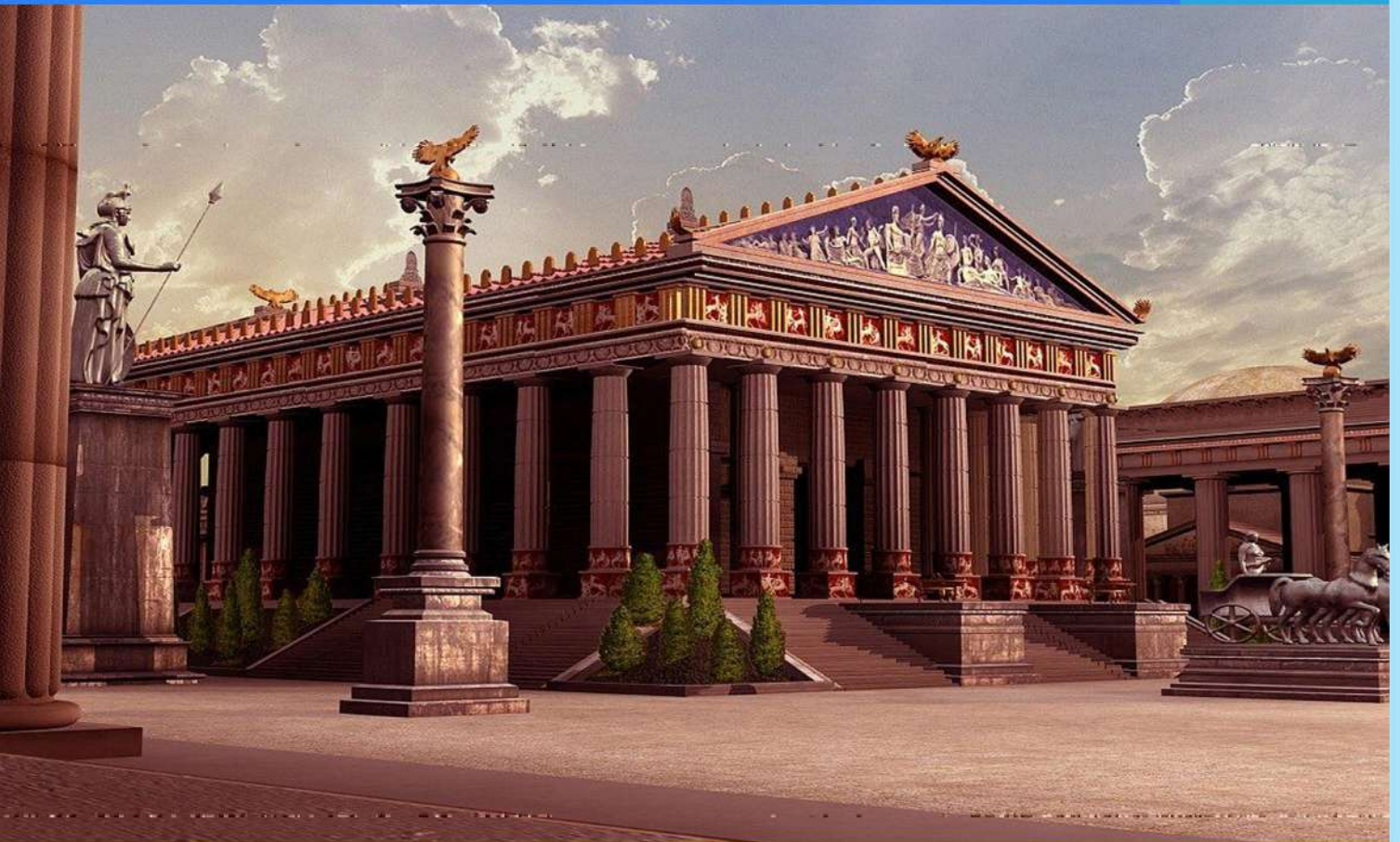

ВІСНИК НАУКИ

ВИПУСК № 8-2022

Міжнародний науковий журнал

<https://world-conf.com/journal>

Рига, Латвія | Одеса, Україна 2022

ISSN 0236-4115

Міжнародний науковий журнал

«ВІСНИК НАУКИ»

№ 8-2022

(щомісячний науковий журнал)

В журналі висвітлюються актуальні теоретичні та практичні проблеми розвитку науки, територій та суспільства. Представлені наукові досягнення вчених, викладачів, фахівців-практиків, аспірантів, здобувачів, магістрантів та студентів науково-теоретичного, проблемного або науково-практичного характеру.

Призначено для викладачів, аспірантів та студентів, для всіх, хто займається науковими дослідженнями в області інноваційного розвитку науки, територій та суспільства.

Статті, що надходять до редакції, рецензуються, публікуються в авторській редакції.

Автори несуть відповідальність за зміст статей, за достовірність наведених у статті фактів, цитат, статистичних та інших даних, імен, назв та інших відомостей, а також за дотримання законів про інтелектуальну власність.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів матеріалів.

Головний редактор журналу:

РАССКАЗОВА ЛЮБОВ ФЕДОРІВНА

Головний редактор: Рассказова Любовь Федорівна

Адреса видавця (редакції): Рига, Латвія

Операційний офіс: Одеса, Україна

<https://world-conf.com/journal>

ISSN 0236-4115

Дата виходу в світ:

27.02.2022 р.

Періодичне

електронне наукове видання

ЗМІСТ (CONTENT)

ЛІТЕРАТУРА (LITERATURE)

- 1. Швайко Богдана Олександрівна**
РОЛЬ ПОРТРЕТНИХ ОПИСІВ У СТВОРЕННІ ОБРАЗУ МІСТЕРА ДАРСІ
У РОМАНІ ДЖЕЙН ОСТЕН «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ»4-8

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ (ECONOMIC SCIENCES)

- 2. Коваль Сніжана Тімурівна**
СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....9-28

- 3. Черноіванова Анастасія Олегівна**
КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ..... 29-32

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

- 4. Захарченко Олександр Валерійович**
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ..... 33-37

ЛІТЕРАТУРА (LITERATURE)

УДК 821.111-3

Швайко Богдана Олександрівна

студентка кафедри англійської філології та лінгводидактики

Запорізький національний університет

(Запоріжжя, Україна)

РОЛЬ ПОРТРЕТНИХ ОПИСІВ

У СТВОРЕННІ ОБРАЗУ МІСТЕРА ДАРСІ У РОМАНІ

ДЖЕЙН ОСТЕН «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ»

***Анотація:** у статті описано лінгвостилістичні засоби репрезентації головного чоловічого персонажа у романі Джейн Остен «Гордість та упередження». З'ясовано, що образ персонажа складається з декількох аспектів. Виявлено, що образ головного героя у романі «Гордість та упередження» створює у читача уявлення про характер з висловлювань інших персонажів. Визначено, що індивідуалізація персонажа досягається за допомогою засобів образності, найбільш виразними із яких є епітет, метафора та порівняння.*

***Ключові слова:** портретний опис, пряма характеристика, непряма характеристика, вербальний портрет, фразеологізм, епітет, метафора, порівняння.*

Природа художнього образу багатогранна і унікальна. Його невід'ємною частиною виступає портрет, що надає персонажеві конкретність, видиме відчуття, дає змогу читачеві «уявити» героя, сприймати його як живу, реальну людину. Автор наділяє персонажа певними компонентами зовнішності, характеру та мовлення, як типовими, так і індивідуальними, малюючи бажаний образ, та передаючи його читачеві [Turner 1996, с. 195].

Проблема створення та функціонування портрету у художньому творі викликала зацікавлення численних вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, літературознавців, психологів. Різні аспекти вивчення цього явища

висвітлюються в роботах О. І. Білецького, О. О. Мальцевої, Н. О. Родіонової, К. Л. Сизової, М. Тернера та багатьох інших дослідників.

Метою даної роботи є вивчення портретної характеристики головного чоловічого персонажа, виявлення лінгвостилістичних засобів її репрезентації у романі Джейн Остен «Гордість та упередження».

Портретний опис акумулює в собі різні поняття: опис зовнішніх рис персонажа, розкриття його характеру, мовленнєві особливості та невербальна поведінка. Крім того, персонажів характеризують їх почуття, думки, дії та настрої. Для побудови образу персонажу важливу роль також грає авторська характеристика та оцінка персонажами один одного. В портретах знаходять своє відображення гендерні стереотипи, тобто уявлення про портрет чоловіка і жінки. Таким чином, портрет є важливою складовою формування образу персонажа.

Опис зовнішності героя художнього твору включає розкриття його тілесних, природних і, зокрема, вікових властивостей (риси обличчя і фігури, колір волосся), а також всього того, що сформовано соціальним середовищем, культурною традицією, індивідуальною ініціативою (одяг і прикраси, зачіска і косметика).

Образ персонажа складається з багатьох аспектів: емоційного, фізичного, морального, соціального, духовного. Опис цих аспектів образу героя називається характеристикою. Характеристика героя може бути прямою і непрямю. Риси характеру героя, повідомлені автором, іншими персонажами або в результаті самохарактеристики героя, складають пряму характеристику. Непряма характеристика вимальовується зі вчинків і поведінки героя [Томашевський 2002, с. 200].

Джейн Остен досить детально описує вербальний образний портрет містера Дарсі. Вперше ми знайомимося з ним на меритонському балу. Знаючи тільки те, що він знатний і багатий, товариство захоплюється його красою і галантністю: «*The gentlemen pronounced him to be a **fine** figure of a man, the ladies*

*declared he was much **handsomer** than Mr. Bingley, and he was looked at with great **admiration** for about half the evening...» [Austen 2010, с. 8].*

Але оскільки персонаж поєднує в собі суперечливі риси, його портретна характеристика будується за допомогою антитези: «*Mr. Darcy soon drew the attention of the room by **his fine, tall person, handsome features, noble mien ... till his manners gave a disgust which turned the tide of his popularity; for he was discovered to be proud; ... and not all his large estate in Derbyshire could then save him from **having a most forbidding, disagreeable countenance*****» [Austen 2010, с. 10]. Даний опис побудовано на протиставленні, за допомогою якого досягається ефект обманутого очікування, бо чоловік, наділений цілим рядом чеснот, не стає загальним улюбленцем через одну єдину ваду – поганий характер, тому його зовнішність описується як приємна і відштовхуюча одночасно.

Складний характер містера Дарсі підкреслюється також використанням епітетів та гіпербол:

*«Darcy was clever. He was at the same time **haughty, reserved, and fastidious, and his manners, though well-bred, were not inviting***» [Austen 2010, с. 12].

*«Bingley had never met with **more pleasant people or prettier girls in his life... Darcy, on the contrary, had seen a collection of people in whom there was little beauty and no fashion, for none of whom he had felt the smallest interest, and from none received either attention or pleasure. Miss Bennet he acknowledged to be pretty, but she smiled too much***» [Austen 2010, с. 14].

Мовлення містера Дарсі характеризується використанням фразеологізмів, крилатих виразів, образних засобів, таких як епітет, метафора, порівняння: «*I am afraid you have been long desiring my absence, nor have I anything to plead in excuse of my stay, but **real, though unavailing concern. Would to Heaven that anything could be either said or done on my part that might offer consolation to such distress! But I will not torment you with vain wishes, which may seem purposely to ask for your thanks. This unfortunate affair will, I fear, prevent my sister's having the pleasure of seeing you at Pemberley today***» [Austen 2010, с. 267-268].

Отже, містер Дарсі є суперечливим героєм, образ якого формується з висловлювань інших персонажів, а характер найкраще розкривається через діалогічне мовлення. У процесі створення його портретної характеристики письменниця активно використовувала такі стилістичні прийоми, як епітет, метафора, порівняння, гіпербола, антитеза. Портретні описи виконують характерологічну та оцінну функції, дають змогу читачеві погодитися з авторською думкою про персонаж, або сформуванати власну.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Turner M. The literary mind. New York : Cambridge University Press, 1996. 430 p.
2. Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика : учеб. пособие. Москва : Аспект Пресс, 2002. 334 с.
3. Austen J. Pride and Prejudice. Croydon : Harper Press, 2010. 402 p.

Shvaiko Bohdana Oleksandrivna

Student of the Department of English philology and linguodidactics

Zaporizhzhia National University

(Zaporizhzhia, Ukraine)

**THE ROLE OF PORTRAIT DESCRIPTION
IN CREATING THE IMAGE OF MR. DARCY
IN THE NOVEL «PRIDE AND PREJUDICE» BY JANE AUSTEN**

***Abstract:** the article deals with linguistic and stylistic means of representation of the main male character in Jane Austen's novel «Pride and Prejudice». It was found out that the image of the character consists of several aspects. It was established that the image of the protagonist in the novel «Pride and Prejudice» gives the reader an idea of the personality of the statements of other characters. It was defined that individualization of character is carried out by means of imagery, and epithet, metaphor and comparison are the most expressive ones.*

***Keywords:** portrait description, direct characterization, indirect characterization, verbal portrait, phraseological locution, epithet, metaphor, comparison.*

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ (ECONOMIC SCIENCES)

УДК 336.1:352

Коваль Сніжана Тімурівна

студентка 2 курсу магістратури

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна)

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

***Анотація:** у статті було висвітлено актуальні підходи до стратегічного планування розвитку територіальних громад з урахуванням кращих національних та європейських практик. Враховуючи особливості процесу децентралізації розкриті особливості формування і використання фінансових ресурсів територіальних громад у процесі стратегічного планування їх розвитку. Досліджені окремі аспекти забезпечення прозорості бюджетного процесу, покращення взаємодії його учасників у ході стратегічного планування розвитку територіальних громад. Запропоновано підходи до налагодження прозорості системи комунікації між органами місцевого самоврядування та стейкхолдерами щодо реалізації стратегічного планування їх розвитку, участі підготовлених спеціалістів для підвищення ефективності розробки і реалізації стратегій. Систематизований передовий досвід реалізації стратегічного планування розвитку територіальних громад як системи забезпечення якісних управлінських рішень, посилення їх ролі в стратегічному плануванні та прийняття різноманітних ефективних управлінських рішень в органах місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування.*

***Ключові слова:** стратегічне планування, розвиток, територіальні громади, децентралізація, державні фінанси.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі реалізації комплексних структурно-територіальних реформ спостерігається тенденція до дескореляції між цілепокладаннями й фактифікацією результативності процесів децентралізації і людського розвитку. Для реалізації заходів нормативно-

регуляторного вирівнювання позицій людського розвитку на тлі неугасаючої реформи децентралізації забарвленої новими контурами та розширенням горизонтів COVID-кризи, рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 р., схвалено Стратегію людського розвитку, як домінанти пріоритетезації уваги держави до високоїмовірного подальшого недостатнього прогресу у показниковому базисі Індексу людського розвитку, в якому Україна посіла 74-ту позицію серед 189 держав і територій. Однак, ефективність подальших кроків параметризації напрямів людського розвитку, досягнення відповідних цілепокладаннях у національнопріоритетезованих моделях сталого й всеохоплюючого розвитку з урахуванням фактично досягнутого прогресу у реформі децентралізації залежатиме від кількісно-якісної параметризації чергової (вже третьої) ітерації стратегії розвитку системи управління державними фінансами із заходами стратегування регіонального розвитку в цілому та онтогенезу територіальних громад зокрема. Вказані заходи мають балансувати з перспективною проекцією фінансових ресурсів місцевих бюджетів, які можна досягти лише при виваженій моделі стратегічного планування розвитку територіальних громад з урахуванням поляризації зростання повноважень, відповідальності та професійної кваліфікації новостворених органів місцевої влади із їх фінансовою спроможністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями бюджетного устрою, розвитку системи управління державними фінансами та їх соціалізації в умовах формування в Україні ринкової економіки займалась низка видатних вітчизняних вчених: І. І. Лютий, Н. Спасів, О. Мельник, А. Глущенко, В. Куйбіда, С. Куровский, А. Ткачук. Окремі аспекти реформи децентралізації, її фінансовізації та фінансової параметризації з урахуванням нової бюджетної архітектури лежать в площині уваги українських А. Лазеревої, Т. Кулініч, О. Боднарук і закордонних А. Рашковського, Б. Бартнічак, Т. Курістін, С. Лонті вчених-фінансистів. Проблематика людського розвитку, інституту соціального

діалогу у стратегуванні державних й місцевих фінансів, фінансового підґрунтя онтогенезу людського капіталу, спрямованого зокрема, але не виключно, на реалізацію Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року знаходяться в площині досліджень - Г. Жаворонкової, Л. Мельник.

Однак, незважаючи на високий рівень теоретико-методологічного опрацювання, недостатньо розкритими, залишаються питання стратегічного планування людського розвитку в умовах досягнутого рівня прогресу реалізації завдань реформи децентралізації та нової фінансово-економічної нормальності функціонування територіальних громад, реалізації ними функцій бюджетного регулювання соціально-економічного порядку (устрою), який буде підґрунтям для реалізації свободи особистості та гарантією реалізації права громадян на індивідуальний розвиток, індивідуальну відповідальність і соціальну захищеність.

Метою даної статті є вивчення є кращих практик стратегічного планування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації та перспективної модельності розвитку системи управління державними фінансами.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 [5], наголошується на необхідності стратегічного планування розвитку територіальних громад та ефективного управління ресурсами для їх розвиток.

Стратегія демонструє подальше вдосконалення систем управління державними фінансами на регіональному та місцевому рівнях.

Метою стратегії є побудова сучасної, стійкої та ефективної системи управління державними фінансами, спрямованої на підтримку фінансової стабільності уряду та створення умов для сталого соціально-економічного зростання шляхом залучення державних коштів та підвищення ефективності.

Реалізація стратегії має створити більш ефективну систему управління

державними фінансами, яка сприяє сталому соціально-економічному розвитку, конкурентоспроможності економіки та нестабільності світових ринків України, зокрема ринку ЄС.

Стратегічний план громади відображається в середньостроковому плануванні (або прогнозуванні) витрат. Середньострокові прогнози витрат розроблені на основі пріоритетів громад, прогнозів надходжень до бюджету та індивідуальних стратегічних планів основних видатків. Цей процес називається проміжним прогнозуванням.

Сьогодні світовою тенденцією є зростання ролі міст, які стали локомотивом розвитку, враховуючи потреби населення та можливість враховувати наявні ресурси для прийняття рішень. Розвиток міст значною мірою визначає ефективність змін національного характеру та впливає на розвиток як регіону, так і держави [12].

Стратегічне планування в системі територіального управління відкриває перспективи розвитку територіальних громад: можливості поєднання внутрішніх сил та залучення іноземних інвесторів; концентрація ресурсів на певних завданнях; планова реалізація інноваційно-інвестиційної політики; цілеспрямована підготовка до виконання завдань; застосування системи моніторингу та оцінки, підвищення ефективності соціально-економічної діяльності громади місцевого самоврядування. Використання стратегічного планування в системі управління муніципалітетами дозволяє місцевій громаді прогнозувати майбутнє та планомірно розподіляти цільове використання часу та ресурсів [2, с. 164].

Територіальне управління здійснюється за допомогою інструментів, які разом становлять спеціальні економічні інструменти, використання яких спрямоване на ефективну реалізацію стратегій їх розвитку. До елементів спеціальних економічних інструментів територіального управління належать:

1. Стратегічне планування (формує систему підготовки стратегій розвитку міст на основі огляду довгострокових пріоритетів та конкретних

заходів щодо їх реалізації).

2. Фінансовий менеджмент на рівні органу місцевого самоврядування (управління фінансовими ресурсами територіальних громад та фінансовими відносинами, що виникають під час їх надходження).

3. Територіальна логістика (управління фінансовим, матеріальним та інформаційним потоком міста).

4. Територіальний (локальний) маркетинг (комплексна система отримання інформації про стан територіальних підсистем для забезпечення їх просування в умовах високої конкуренції).

5. Управління ризиками (зменшення впливу зовнішніх і внутрішніх ризиків розвитку міста);

6. Управління проектами (забезпечення комплексного розвитку територій як проектної системи з конкретними цілями, часовими рамками, ресурсами).

7. Управління персоналом (управління персоналом органів місцевого самоврядування);

8. Інформаційні технології (з використанням сучасних інформаційних технологій);

9. Антикризове управління (попередження криз) [2, с. 85].

Тому одним із елементів спеціального економічного інструменту управління розвитком територій є стратегічне планування. Стратегічне планування територіальної громади розуміється як системний прийом аргументації та прийняття рішень щодо місцевого розвитку, визначення майбутнього стану території та шляхів його досягнення на основі ситуаційного аналізу зовнішнього середовища та його внутрішнього потенціалу [2, с. 165].

Суть стратегічного планування полягає в тому, що це процес, спрямований на формулювання та реалізацію стратегії розвитку існуючого середовища громади та його адаптації до певних змін середовища; процес, спрямований на майбутнє, що визначає цілі та напрями розвитку, шляхи та

засоби досягнення цих цілей; процес програмування майбутніх подій, рівень розвитку, структура територіальної громади, а також її місце в середовищі; циклічний процес, що включає аналіз і регулювання його виконання на етапах реалізації стратегічного плану.

До переваг стратегічного планування можна віднести: стратегічний план розвитку, розроблений органами місцевого самоврядування та громадою, стійкий у своїй реалізації; такий план дозволяє цілеспрямовано та ефективно використовувати територіальні ресурси; план має значний вплив на підбір, підготовку та перепідготовку спеціалістів місцевого самоврядування, які залучаються до стратегічного планування; формування стратегічного плану відбувається відповідно до узгодженого плану співпраці громадських організацій, бізнесу, органів місцевого самоврядування; стратегічне планування сприяє згуртованості та самосвідомості громади; Затверджений стратегічний план забезпечує доступ до грантів та кредитних ресурсів [2, с. 164-165].

Розрізняють такі етапи стратегічного планування місцевого економічного розвитку:

- постановка цілей розвитку; аналіз зовнішнього середовища;
- виявлення сильних і слабких сторін розвитку; використання та формування місцевих уподобань; розробка концепції та стратегії розвитку;
- розробка конкретного плану дій щодо реалізації стратегії; аналіз ефективності та результативності, регулювання цілей і шляхів їх досягнення [7].

Вирішальне значення має вироблення стратегії розвитку кожної територіальної громади. Стратегія є конкретним результатом управлінської діяльності, що дає підставу для вибору напрямів розвитку на основі аналізу внутрішньої спроможності територіальної громади чи країни, регіону, організації, державного сектору та підприємства для досягнення поставлених цілей [6, с. 191]. Стратегія визначається як розумний вибір напрямку розвитку адміністративно-територіальної одиниці, прийняття рішень органами місцевого самоврядування [11].

До прикладу, розглянемо ОМС в США, там розвиток регіонів залежить від розвитку регіонів, які беруть участь у їх розвитку. В результаті бюджетної децентралізації регіональної децентралізації громади США отримали значні додаткові ресурси для свого розвитку, а також можливість використовувати кошти Державного фонду розвитку на проекти розвитку, використовуючи державні субсидії на розвиток інфраструктури. Залучити міжнародну технічну підтримку. Важливо, щоб ці кошти використовувалися ефективно та створювалися нові можливості для збільшення внутрішніх надходжень у майбутньому. Успішні регіони та громади активно розвивають власний потенціал та залучають інвестиції. Тому стратегічному плану розвитку громад області відводиться особлива роль.

На сьогоднішній день відсутня нормативно-правова база для визначення процесу та вимог до розробки стратегії розвитку регіональної громади. Проте країна мала різноманітні програми іноземної технічної допомоги, щоб міста могли розробити свої стратегії розвитку. Експерти погоджуються, що досвід роботи як над міськими, так і регіональними стратегіями можна використати для стратегій розвитку місцевих громад. Громади Сполучених Штатів є великими регіональними формами і мають різні населені пункти на своїй території, що насправді є зменшеною версією штату. Крім того, стратегія розвитку держави базується на філософії підвищення регіональної конкурентоспроможності та забезпечення загальної єдності держави та підвищення якості життя людей незалежно від їхнього місцезнаходження.

Етапи розробки стратегії розвитку громади такі:

1. Підготовка: інформування населення територіальної громади про ініціативу щодо розробки стратегії, запрошення до участі у її розробці, внесення пропозицій; затвердження радою рішення про створення комісії або робочої групи з питань стратегічного планування розвитку територіальної громади.

2. Діагностика соціально-економічного та екологічного становища територіальної громади: визначення її соціальних, економічних, екологічних

особливостей. Збір статистичної та загальної інформації про місцеву громаду включає: демографічні характеристики, зайнятість та ринок праці, інформацію про економічну ситуацію та економічний розвиток місцевої громади, ресурси, історико-культурну спадщину та географічні переваги. Проводяться опитування громадської думки з актуальних питань та напрямів розвитку територіальної громади. Проводиться SWOT-аналіз.

3. Робота над стратегією. Формування бачення робочої групи, місії та напрямів розвитку громади. Для кожного стратегічного напрямку визначаються стратегічні та оперативні цілі, завдання, а також показники досягнення цих цілей.

4. Легалізація стратегії. Ухвалення стратегії, плану заходів щодо її реалізації.

5. Моніторинг та оцінка ефективності. Проводиться моніторинг ефективності програм, проектів та завдань, що реалізуються під час реалізації стратегії розвитку місцевої громади [11].

Незважаючи на прогрес, досягнутий у забезпеченні громад фінансовими ресурсами за роки незалежності України, у багатьох частинах держави вони залишалися дуже обмеженими.

По-перше, органи місцевого самоврядування з низькими доходами не дають реальних можливостей для фінансової незалежності та впливу на регіональні соціально-економічні процеси.

По-друге, доступ до кредитного ринку обмежений високими відсотковими ставками, що перевищує навантаження на місцевий бюджет.

По-третє, дохід від комунальних послуг не завжди покриває витрати на утримання.

По-четверте, використання бюджетних коштів не відповідає потребам людей.

Як наслідок, сьогодні зростає попит на альтернативні ресурси для забезпечення фінансової життєздатності місцевих громад.

На практиці кількість етапів стратегічної підготовки різниться. Наприклад, етапами підготовки Стратегії розвитку Ірпінської, Вишгородської, Бучанської територіальної громади до 2030 року [4] є: підготовчий етап, стратегічний аналіз, моделювання сценаріїв, прийняття стратегічного вибору, робота між нарадами, визначення пріоритетів, збір ідей для плану реалізації, формування стратегічних програми, система моніторингу, завершення підготовки стратегії міста та її затвердження

Основні етапи розробки проекту Стратегії розвитку Ірпінської, Вишгородської, Бучанської територіальної громади до 2030 року [4]:

- стратегічний аналіз (вивчення основних тенденцій соціально-економічного розвитку міста, проведення опитування його населення, систематизація даних та підготовка аналізу основних тенденцій розвитку міста);
- здійснення стратегічного відбору (проведення круглих столів за ключовими напрямками, формування стратегічного бачення, SWOT-аналіз);
- визначення пріоритетів (складання структури стратегічних, оперативних цілей і завдань стратега); формування стратегічних програм (стратегічний огляд, підготовка та відбір проектних ідей);
- завершення стратегії міста та її затвердження (розробка стратегії, громадські слухання для обговорення стратегії, розгляд на сесії міської ради і ухвалення стратегії).

Наведемо приклад послідовності підготовки та затвердження Стратегії розвитку Ірпінської, Вишгородської, Бучанської територіальної громади до 2025 року [4]:

1. Створення та затвердження робочої групи, яка затверджує план заходів щодо розроблення та затвердження стратегії розвитку міста, та аналітичної групи у складі науковців та освітян для роботи над проектом цієї стратегії.
2. Проведення тематичних «круглих столів» для обговорення проблем міського розвитку та формування фокус-груп за територіями. Створення веб-сайту для надання інформації про хід стратегії розвитку міста.

3. Проведення соціологічних опитувань громадськості та експертної спільноти, ділових кіл, наукової та освітньої спільноти, членів робочої групи, спеціалістів та комісій управлінь та управлінь виконавчого комітету міської ради. Розробка результатів соціологічних опитувань аналітичною групою, збір та узагальнення пропозицій зацікавлених сторін щодо розробки та прийняття статистичних даних та стратегії розвитку міста.

4. Підготовка фокус-груп та аналітичних груп у проекті стратегії розвитку міста.

5. Обговорення в рамках спільного круглого столу фокус-груп, які беруть участь у розробці проекту стратегії розвитку міста. Після розроблення проект стратегії буде опубліковано на веб-сайті. Проект стратегії інвестиційного розвитку обговорюється на міському інвестиційному форумі.

6. Проект стратегії розвитку міста подається до міської ради на розгляд та затвердження після завершення.

План заходів щодо реалізації стратегії [4] включає: проекти розвитку; індикаторні обсяги та джерела фінансування; показники оцінки ефективності програм і проектів розвитку.

Слід зазначити, що при формуванні стратегій розвитку територіальних громад особливу увагу слід приділяти різним етапам стратегічного планування, таким як використання українського та зарубіжного досвіду для визначення цілей його розвитку, стратегічних пріоритетів та конкретних заходів щодо реалізації.

Наприклад, при розробці Стратегії розвитку міста Харкова до 2020 року [4] особлива увага приділялася визначенню стратегічних цілей розвитку міста, до яких належать: соціальна впевненість і здоров'я населення розумна економіка та безпека робочих місць; інвестиційна привабливість та міський бюджет; ефективність управління містом та громадянського суспільства; екологічний баланс та енергоефективність; забезпечення сучасною площею, інженерною інфраструктурою.

Цікаві приклади встановлення цілей у міських стратегіях у всьому світі:

1. Стратегія міського розвитку – 2025 (Лодзь, Польща). Мета – створити яскраве, дружнє, інноваційне та стійке місто з хорошими інвестиціями, умовами життя та роботи.

2. Стратегія міського розвитку 2030 (Берлін, Німеччина). Мета – досягнення економічної сили та покращення якості життя та соціальної свідомості людей.

3. Стратегія розумного міста (Барселона, Іспанія). Мета: Розробка комплексного підходу до ефективного управління міськими ресурсами та послугами, забезпечення сталого соціально-економічного та міського розвитку, підвищення якості життя міського населення шляхом використання нових технологій та інноваційних проектів (табл. 1).

4. Стратегія міського розвитку – 2030 (Мілан, Італія). Мета – створити більш інклюзивне, інноваційне місто; Підвищення якості життя населення за рахунок зменшення відстані (соціально-економічної, просторової) між центральною частиною міста та його околицями.

5. Стратегія місцевого розвитку (Лісабон, Португалія). Метою є забезпечення сталого розвитку та залучення населення до місцевого розвитку та міського управління [12].

Таблиця 1 – Методологія розробки стратегії розвитку

Етап	Кроки	Методи та інструменти
Аналіз і прогнозування	1. Оцініть ситуацію	Аналіз ситуації
	2. Знайдіть проблему	Соціологічні опитування, порівняння,

	3. Прогнозування ризиків і тенденції	розміщення Консенсусний прогноз, економічний
Планування і програмування	4. Прогнозування міста майбутнього	математичне моделювання
	5. Визначте проблеми та конкурентні переваги	Прогноз прогнозу
	6. Визначте місію та бачення	SWOT аналіз, PEST аналіз,
	7. Формування стратегії і оперативні цілі	когнітивне моделювання Соціологічне опитування,
Реалізація контроль	8. Визначення завдання, програми, заходи, проекти	аналіз контенту SMART метод, дерево цілей

Джерело: складено автором за даними [4].

Розгляд реалізації стратегічного розвитку на місцевому рівні дозволив виділити такі моделі, як «Місцевий економічний розвиток» та «Стратегія розвитку міст». Місцевий економічний розвиток (MER), який підтримується міжнародними інституціями розвитку, використовується на рівні міста, спрямований на підвищення конкурентоспроможності, прискорення сталого розвитку, економічного зростання, транснаціональна економіка зростання і є одним із підходів до організації заходів та втручань для сприяння скороченню бідності. Забезпечити інклюзивний розвиток через участь у плануванні та співпраці між місцевими органами влади, приватним сектором, НУО та місцевими громадами для покращення зайнятості та місцевої економіки. Що

стосується Стратегії розвитку міст, то це інструмент стратегічного планування для міст, які зосереджені на розробці скоординованої інституційної структури, щоб допомогти місту мати більше можливостей для розвитку. Успішне стратегічне планування на рівні міста повинно мати такі інституційні характеристики: керівництво та відповідальність місцевих органів влади та міських керівників (мерів); комплексність та участь у процесі розробки стратегії; діалог між державними та приватними учасниками формування та реалізації стратегічного процесу. Важливим фактором успіху розвитку стратегічного процесу є координація діяльності між державними органами, оскільки це сприяє залученню як національних, так і регіональних ресурсів для реалізації стратегії [6, с. 198-199]. Це може бути корисним для стратегічного планування територіальних громад в Україні.

Типовими недоліками стратегій розвитку територіальних громад в Україні сьогодні є:

1. відсутність єдиного підходу до їх розробки;
2. неузгодженість стратегічних цілей розвитку територій
3. ігнорування громад та змін у стратегічних документах;
4. відсутність необхідного контролю за виконанням стратегічних документів;
5. необґрунтованість стратегій, планів, декларативних положень стратегій розвитку територіальних громад [6, с.173-174].

Відсутність системної розробки стратегій розвитку територіальної громади; неповність моніторингу, оцінки ефективності в цілому та ефективності реалізації стратегій розвитку територіальних громад свідчить про необхідність удосконалення стратегічного планування їх розвитку.

Для розвитку на місцевому рівні важливо запровадити комплексний підхід, тобто забезпечити надання послуг його жителям [6]. Одним із шляхів формування стратегічного напрямку регіонального розвитку ЄС є реалізація стратегії, яка має включати концепцію комплексного розвитку, територіально-

цілеспрямовані втручання на основі національних органів влади чи наднаціональних структур (підхід, орієнтований на місцевість). Комплексні територіальні стратегії є довгостроковими і призначені для мінімізації впливу проблем на національному, регіональному чи міському рівні; містять всеосяжний, географічно орієнтований набір суспільних благ і послуг, які визначають та включають місцеві переваги та знання через політичні інститути, створюючи формування та впровадження зв'язків з іншими регіонами, забезпечення участі в багаторівневій системі управління на території певних ресурсів, які відповідають цільовим умовам вирішення проблем та установ, і які переходять від вищого до нижчого рівня управління [6, С. 196].

З метою удосконалення стратегічного планування розвитку територіальної громади в Україні необхідно оновити нормативно-правову базу стратегічного планування розвитку територіальної громади. Важливим також є налагодження чіткої системи взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування у реалізації стратегій розвитку регіональних громад. До розробки та реалізації стратегій розвитку місцевих громад мають залучатися підготовлені фахівці, які повинні розуміти функції, процеси, принципи та методи стратегічного планування місцевої громади та вміти здійснювати стратегічне планування для вирішення актуальних проблем місцевих громад в Україні. Підвищення кваліфікації необхідне для підвищення якості прийняття ефективних управлінських рішень під час процесу стратегічного планування, вивчення та використання українського та зарубіжного досвіду визначення цілей, стратегічних пріоритетів та конкретних заходів, розвитку регіональних громад та їх реалізації. оцінка ефективності та ефективності.

У практиці державного управління мова йде про планові рішення (постановка цілі, формулювання стратегії розвитку, концепції, плани, проекти, плани) [13, с. 487].

Недосконалість процесу планування та прийняття рішень у процесі стратегічного планування підкреслює необхідність приділяти цьому увагу. При

виборі найкращого лідерського рішення необхідно враховувати характер проблем у розвитку місцевих громад.

Основними факторами, що впливають на прийняття управлінських рішень, є:

1. Враховуючи цілі адміністрації,
2. Якість системи зв'язку, яка доводить рішення до відома адміністрації
3. Ефективність та результативність управлінських завдань:

прогнозування, аналіз, організація, мотивація та контроль прийняття рішень принципів у системному та умовному підходах [14]

Прийняття рішень є одним із множини варіантів, доступних для реалізації. Процес прийняття рішення покладається на ОМС, спонукаючи до свідомого усвідомлення сили змін у процесі прийняття рішень, оскільки саме рішення є продуктом творчого мислення, уяви та інтуїції, логічної загальної інформації. Відповідальність керівників за рішення та результати значно зростає, оскільки процес прийняття рішень є не лише функцією інтересу, а й соціальним актом, що відображає потреби та інтереси особистості, визнаючи соціальні потреби певних соціальних груп та інтереси в суспільства [14].

У процесі стратегічного планування органи місцевого самоврядування зосереджуються на своїй важливій ролі у прийнятті адміністративних рішень та вирішенні надзвичайних ситуацій у місцевих громадах.

У зв'язку з відмінністю поточних соціально-економічних процесів зростає значення стратегічних рішень та нових підходів до підготовки та прийняття.

Необхідно вдосконалити систему фінансової підтримки місцевого самоврядування в Україні: забезпечити ефективне та цільове витрачання місцевих бюджетів шляхом участі в їх оцінці та розробці демократичних стратегій; Усунення розриву між національними та місцевими податками та зборами; Удосконалення представлення бюджетних підходів до вдосконалення регулювання бюджетних відносин; Активне використання іноземних донорів,

проектів міжнародного співробітництва, державно-приватного партнерства, внутрішніх кредитів; посилити громадський контроль за дотриманням місцевого бюджету та податкового законодавства місцевими органами влади; Забезпечення належного впливу на прийняття рішень громадянським суспільством у плануванні та управлінні фінансовими ресурсами регіональних громад.

Загалом фінансова система місцевого самоврядування в Україні має бути удосконалена відповідно до загальноновизнаних принципів, закріплених у Європейській хартії місцевого самоврядування.

Проте головною проблемою використання державних фінансів є недостатня ефективність та результативність. Це пов'язано з тим, що фінансові менеджери не звертають уваги на призначення бюджетних програм та ефективність власної діяльності. Аудит показує, що державні органи не завжди працюють ефективно, що знижує ефективність державних фінансів. Проблеми, які негативно впливають на ефективність державних фінансів, включають необґрунтоване прогнозування та планування в бюджетному процесі. Тому посилення підзвітності розпорядників коштів є запорукою сталого соціально-економічного розвитку України.

Найефективнішого вирішення цих проблем можна досягти лише шляхом структурного вдосконалення загальної місцевої фінансової системи з урахуванням фінансової децентралізації та відсутності контролю над державною владою. У цьому контексті це хороший приклад країни, що розвивається, де муніципалітети можуть стабілізувати свої соціальні та політичні системи, покладаючись на власні фінансові ресурси.

Таким чином, належне представництво регіональних громад є важливим кроком у реалізації конституційних гарантій суверенітету та розбудові динамічної демократичної системи управління на місцевому рівні.

Насамперед необхідно усунути відомі структурні викривлення державних фінансів та підвищити рівень задоволеності населення:

- Закріпити положення у відповідних нормативно-правових актах,

зокрема стратегію реформування системи управління державними фінансами, сутність та складові системи управління державними фінансами. Це дозволяє встановити загальні організаційні принципи;

- Чітко визначити теми управління державними фінансами та їх потенціал для підвищення особистої та соціальної відповідальності;

- Сприяти розвитку громадянського суспільства у формі громадських організацій, незалежних ЗМІ тощо, щоб зменшити реалії управління державними фінансами, що ефективно контролює діяльність відповідних органів.

- Посилити відповідальність державних органів за вироблення необґрунтованих управлінських рішень, які призводять до неякісного регулювання, порушень, державних фінансів та неефективного управління.

Висновки та напрями подальших досліджень. Проблеми територіальних громад в Україні свідчать про необхідність підготовки та затвердження органами місцевого самоврядування управлінських рішень у процесі стратегічного планування. Аналіз наукових розробок у вивченні стратегічного планування розвитку територіальної громади підтверджує важливість просування європейських моделей в Україні, зокрема: «Місцевий економічний розвиток», «Стратегія розвитку міст» [6]; Запровадження прозорої системи визначення допоміжних матеріалів, у тому числі системи державного поділу та показників соціально-економічного розвитку держави; Використання класифікаторів на території ЄС (назва Territory Units for Statistics Accounting, NUTS), що є єдиною метою моніторингу та звітності заявників [10]; Запровадження комплексних підходів до розробки субнаціональних стандартів [6].

Ключовими напрямами стратегічного планування розвитку територіальних громад в Україні є: оновлення системи контролю за реалізацією стратегічного планування розвитку регіональної громади; Налагодити прозору систему комунікації між державними службовцями та органами місцевого

самоврядування щодо реалізації стратегічного планування розвитку регіональної громади, участь підготовлених спеціалістів у розробці та реалізації стратегій, знати функції, процеси, принципи та стратегії регіональних громад, вміти планувати стратегічно, в Україні Громади мають вирішувати сучасні проблеми. Персоніфікована підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації мають важливе значення для стратегічного планування розвитку регіональних громад, оцінка ефективності в цілому та ефективності системи стратегічного планування. Для цього необхідно оцінювати та аналізувати найкращі практики впровадження стратегічного планування розвитку територіальних громад для забезпечення якісних управлінських рішень, посилення їх ролі в стратегічному плануванні та прийняття різноманітних ефективних управлінських рішень у стратегічному плануванні місцевого самоврядування. В умовах глобальних викликів необхідний подальший розвиток методів стратегічного планування розвитку територіальних громад в Україні, що потребує нових наукових досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Енциклопедія державного управління. В 8 т. Т. 5. Територіальне управління / за ред. О. Ю. Амосова, О. С. Ігнатенка, А. О. Кузнецова. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. 408 с.
2. Латинін М. А., Лукашов О. О. Концептуальні підходи до державного регулювання стратегічного розвитку регіону за кордоном. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_9_5 (дата звернення: 27.01.2022).
3. Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-reformuvannya-sistemi-upravlinnya-derzhavnimi-finansami-na-20222025-roki-ta-planu-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi-i291221-1805>

4. Романюк С. А. Теорія та практика стратегічного управління : монографія. Київ : НАДУ, 2019. 232 с.
5. Латинін М. А., Лозинська Т. М., Дунаєв І. В. Стратегічне планування : навч. посіб. / за заг. ред. О. Ю. Амосова. Харків, 2013. 248 с.
6. Romanenko Y. O. Place and role of communication in public policy. *Actual Problems of Economics*. 2016. 176 (2). P. 25 – 31.
7. Gryshchenko I. M., Kulaiets M. M. Development of the capacity of territorial communities. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 2 (1). С. 98-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/-nvp_2018_2%281%29__15 (дата звернення: 27.01.2022).
8. Ісаєва Н. Шляхи вдосконалення системи стратегічного планування в Україні на сучасному етапі. *Економічний вісник*. 2019. №4. С.88-96. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2015/4/EV20154_088-096.pdf (дата звернення: 27.01.2022).
9. Бриль М. Стратегія – основа становлення та розвитку ОТГ. *Місцеве самоврядування*. 2018. № 5. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/may/issue-5/article-36538.html> (дата звернення: 27.01.2021).
10. Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/530/-PLEDDG_strategic_planning.pdf (дата звернення: 27.01.2021).
11. Енциклопедія державного управління. В 8 т. Т. 2. Методологія державного управління. Київ : НАДУ, 2011. 692 с.
12. Дегтяр А. О., Степанов В. Ю., Тарабан С. В. Управлінські рішення в органах державної влади: монографія / за заг. ред. А. О. Дегтяра. Харків, 2010. 276 с.
13. System of National Accounts. European Commission, New York, 2009. 722 p. URL: <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>
14. Куровский С.Н. Нові шляхи розвитку державних фінансів України / С.Н. Куровский // Наукові праці НДФІ. — 2014. — № 1—2.

15. Моніторинг факторів, що створюють ризики стійкості державних фінансів України: науково-аналітичні матеріали / А. І. Даниленко, В. В. Зимовець ; НАН України. – Київ : Ін-т економіки та прогнозування. – 2015.
16. Ткачук А. Скандинавський шлях. Досвід реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування в Данії та Швеції / Анатолій Ткачук. – Київ : Логос. – 2020

Koval Snizhana

Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine)

**STRATEGIC PLANNING OF DEVELOPMENT
OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN
THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION**

***Abstract:** the article highlights current approaches to strategic planning for the development of local communities, taking into account the best national and European practices. Taking into account the peculiarities of the decentralization process, the peculiarities of the formation and use of financial resources of territorial communities in the process of old-fashioned planning of their development are revealed. Some aspects of ensuring the transparency of the budget process, improving the interaction of its participants in the strategic planning of territorial communities have been studied. Approaches to establishing transparency of the communication system between local governments and stakeholders on the implementation of strategic planning of their development, the participation of trained professionals to improve the efficiency of development and implementation of strategies are proposed. Systematized best practices in the implementation of strategic planning for the development of local communities as a system for ensuring quality management decisions, strengthening their role in strategic planning and making a variety of effective management decisions in local governments in the field of strategic planning.*

***Key words:** strategic planning, development, territorial communities, decentralization, public finance.*

УДК 338.436

Черноіванова Анастасія Олегівна

здобувач вищої освіти факультету менеджменту і маркетингу
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна)

КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Анотація: у роботі розглянуто необхідність нових підходів, які дозволять інтегрувати біологічні та екологічні процеси у виробництво продуктів харчування. Розглянуто зовнішні ефекти сільськогосподарського виробництва, які дозволять звести до мінімуму використання ресурсів та технологій, що завдають шкоди навколишньому середовищу або здоров'ю фермерів та споживачів.

Ключові слова: сталість, агроєкосистеми, забруднення, диференційований підхід, прогнозування.

Занепокоєння щодо сталості сільськогосподарських систем пов'язана з необхідністю розробки технологій та методів, які не надають несприятливого впливу на товари та послуги, доступні та ефективні для фермерів, а також призводять до підвищення продуктивності виробництва продуктів харчування [1].

Незважаючи на значний прогрес у сільському господарстві за останні півстоліття, коли продуктивність сільськогосподарських культур та тваринництва багато в чому визначалася збільшенням використання природних ресурсів, хімічних добрив та засобів захисту рослин, інтенсивним зрошенням, масовим використанням сільськогосподарської техніки, було б надмірно оптимістично припускати, що така динаміка зростання продуктивності буде й надалі працювати [2].

Необхідні нові підходи, які дозволять інтегрувати біологічні та екологічні процеси у виробництво продуктів харчування, звести до мінімуму використання не поновлюваних ресурсів, які завдають шкоди навколишньому середовищу чи здоров'ю фермерів та споживачів. Продуктивно використовувати сучасні технології для фермерів, вирішуючи загальні проблеми сільського господарства та природних ресурсів, таких як боротьба зі шкідниками, зрошення, збереження дикої природи та залучення інвестицій. Такий підхід допоможе зберегти та створити необхідні фонди для сільськогосподарських систем: природний, соціальний, людський, технічний та фінансовий капітал. При цьому збереження природного капіталу є центральною метою, тому що завдяки цьому можна отримати дивіденди від використання генотипів сільськогосподарських культур та тварин, а також екологічних умов, у яких вони вирощуються [3].

Сталість сільського господарства передбачає зосередження уваги як у поліпшенні генотипів з допомогою всього спектра сучасних біологічних підходів, так і на сучасному розумінні переваг екологічного і агрономічного управління. Еколого-економічне управління агроекосистемами, спрямоване на регулювання потоків енергії, кругообігу поживних речовин, усіх механізмів, що регулюють сталість, очікувано призведе до розбудови всієї сільськогосподарської галузі.

Важливим моментом у розумінні негативного впливу сільськогосподарського виробництва на здоров'я людини та навколишнє природне середовище є розгляд не тільки прямих впливів, а й віддалених, непрямих впливів, які, можливо, відіграють ще більше значення з огляду на їх більший масштаб та неможливість точного економічного обліку. Ефекти такого впливу називаються негативними зовнішніми ефектами. Зазвичай, є неринковими ефектами і, отже, їх витрати є частиною ринкових цін. Негативні зовнішні ефекти є однією з класичних причин неспроможності ринку, коли забруднювач не оплачує повну вартість своїх дій, і тому ці витрати називають зовнішніми витратами.

Зовнішні ефекти в сільськогосподарському секторі мають щонайменше чотири риси:

- ігноруванням витрат на їх недопущення;
- виявляються не відразу і мають віддалені наслідки;
- найбільша вразливість до них серед сільського населення та соціально мало захищених громадян;
- джерело зовнішнього ефекту не завжди відоме.

Наприклад, застосовуючи мінеральні добрива ніхто не дбає про можливе забруднення водойм та подальшу деградацію прісноводних екосистем, оскільки ця відповідальність, як і витрати на очищення прісної води перекладається на все суспільство. Так само виробники мінеральних добрив не вносять такі витрати в собівартість своєї продукції, оскільки їм не потрібно платити за можливі несприятливі побічні ефекти [4].

Усі навіть найекологічніші типи сільськогосподарського виробництва надають певний вплив на навколишнє середовище. Тому неможливо провести кордон між тим, що є сталим, а що ні. Якщо зовнішні витрати високі і може бути знижено з допомогою застосування нових практик і технологій, це рух веде до сталості. Таким чином, сталість сільського господарства частково залежить від використання сучасних наукових даних, використання яких, у свою чергу, залежить від вибраних цілей та базових показників. Можна сказати, що одна система більш стала порівняно з іншою, якщо її негативні зовнішні ефекти нижчі. При цьому фінансова складова відображає лише деякі цінності сільськогосподарських систем і ресурсів, на які вона безпосередньо впливає і не може включати такі проблеми як збереження дикої природи або окремого рідкісного виду тварини або рослини.

Таким чином, диференційований підхід у сільськогосподарській політиці все більш необхідний, якщо ми плануємо створити більш продуктивні агроекосистеми за одночасного зниження негативного впливу на навколишнє

середовище та підвищення їх ефективності. При цьому пріоритети сталості повинні бути встановлені для всіх виробничих ланцюжків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Івашура А. А., Борисенко О. М. Аналіз екоусвідомленої харчової поведінки як фактора формування екологічної сталості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія "Екологія"*. 2021. № 25. С. 92-100.
2. Ivashura A. A., Borysenko O. M., Logvinkov S. M. Sustainability problems with ecologically balanced production growth. *Ecology, environmental protection and balanced environmental management: education – science – production – 2021: Abstracts of XXIV International scientific conference, Kharkiv, April 29-30 2021p. Kharkiv, 2021. P. 11–12.*
3. Івашура А. А. Екологічні проблеми сільськогосподарського виробництва. *Сільськогосподарська екологія* / ред. В. О. Головка, А. З. Злотіна, В. Л. Мешкової. Харків, 2009. С. 490–505.
4. Pretty J. Agricultural sustainability: concepts, principles and evidence. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*. 2008. Vol. 363 (1491). P. 447–465.

Chernoivanova Anastasia Olehivna

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
(Kharkiv, Ukraine)

CONCEPTS AND PRINCIPLES OF SUSTAINABILITY IN AGRICULTURE

Abstract: *the need for new approaches that will allow integrating biological and ecological processes into food production is considered. The external effects of agricultural production that will minimize the use of resources and technologies that are harmful to the environment or the health of farmers and consumers are considered.*

Keywords: *sustainability, agroecosystems, pollution, differentiated approach, forecasting.*

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

УДК 342.9

Захарченко Олександр Валерійович

старший викладач кафедри адміністративного права,

процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпр, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

***Анотація:** нашою науковою розвідкою розглянуто дефініції, зміст та особливості адміністративно-правового статусу Національної поліції. Зазначено, що права, свободи і законні інтереси уповноважених осіб органів та підрозділів поліції є фундацією їх правового статусу та визначають основоположний вектор їх функціоналізму і діяльності. Нормативно-правове забезпечення передбачає взаємодію між Національною поліцією та органами державної влади щодо досягнення єдиної мети – захисту людини від протиправних адверсивних посягань.*

***Ключові слова:** національна поліція, правовий статус, повноваження, правоохоронні завдання.*

Внаслідок прийняття низки спеціалізованих профільних законів сформувався новий правовий статус поліції. Всі його елементи: цілі та завдання поліції, принципи її діяльності, набір повноважень (прав та обов'язків), нові вимоги, що пред'являються до вступників на службу в поліцію, обмеження, пов'язані з нею, посилення відповідальності тощо, свідчить про спрямування зміщення акцентів функціонального призначення розглянутого органу з традиційного карального до ще незвичного правозахисного, або як ще називають сервісного.

Разом про те, абсолютизація, «ідолізація» даного переорієнтування також неприйнятна, що наочно продемонстрував низку випадків: прагнення «уберегти» правничий лад та інтереси громадян призводить до того, що захист потрібен вже самим правоохоронцям.

Правовий статус державних органів складається з галузевих статусів: адміністративно-правового статусу (основного, але не виключає присутності елементів інших статусів), трудового статусу його співробітників як державних службовців, цивільно-правового статусу конкретного органу, що вступає в цивільно-правові відносини з іншими суб'єктами, що ґрунтуються на принципах рівності, диспозитивності тощо [1].

Ступінь довіри населення до поліції є одним із найважливіших критеріїв рівня розвитку суспільства. За цим показником Україна вже протягом досить тривалого часу далека від ідеалу. Не тільки не розцінювалася як орган, покликаний оберігати та захищати людину від протиправних дій інших осіб, а й часто сприймалася як силова структура, несе у собі загрозу інтересам громадян.

Права та обов'язки поліції, а також її співробітників необхідно розглядати у їхній єдності, оскільки саме в такій якості вони проявляють себе в дії на практиці, а з теоретико-методологічною погляду - утворюють ядро правового статусу поліції. При цьому обов'язки поліції первинні по відношенню до прав, являючи собою конструкцію «права всередині обов'язків» - можливості, якими наділяються співробітники поліції для виконання закріплених за ними функцій.

Другу групу прав складають права привілеї, що не відображають сутнісний зміст діяльності поліції як органу державної влади, але що дають можливість задоволення особистих інтересів працівників (право на гідну оплату праці, право на відпочинок, право на житлове забезпечення), а отже, непрямим сприяють задоволенню суспільного інтересу.

Серед негативних факторів правового закріплення статусу поліції названо:

а) невизначеність основних функцій поліції, а також повноважень її структурно-функціональних ланок;

б) відсутність чітко прописаного механізму дисциплінарної відповідальності працівників поліції;

в) відсутність конкурсної процедури для заміщення керівних посад в органах поліції та ін. Охарактеризовано співвідношення адміністративних та інших правовідносин, що виникають під час виконання Національною поліцією правоохоронних завдань [2].

Доведено, що правовий статус Національної поліції України є складною системою, внутрішня форма організації якої визначається низкою юридично значимих ознак та властивостей, кожна з яких характеризує певний аспект даного органу влади, та які у своїй єдності визначають його юридичне становище у суспільстві та державі як суб'єкта відповідного правовідносини. До ключових елементів правового статусу Національної поліції віднесено: правосуб'єктність, права, гарантії, принципи, повноваження, обов'язки та відповідальність. Встановлено сутність повноважень Національної поліції як специфічної правової категорії.

Права та обов'язки поліції, а також її співробітників необхідно розглядати в їхній єдності, оскільки саме в такій якості вони виявляють себе на практиці, а з теоретико-методологічного погляду — утворюють ядро правового статусу поліції. При цьому обов'язки поліції є первинними по відношенню до прав, являючи собою конструкцію «права всередині обов'язків» — можливості, якими наділяються співробітники поліції для виконання закріплених за ними функцій [3].

Ці можливості, у свою чергу, також мають власну структуру, внаслідок чого утворюється складніша конструкція «обов'язки всередині прав всередині обов'язків» — обов'язки, що виникають через реалізацію можливостей, якими наділені співробітники поліції для виконання закріплених за ними функцій

(права співробітників поліції на застосування у певних випадках фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї).

Під адміністративно-правовим статусом Національної поліції варто розуміти врегульоване нормами адміністративного права її ієрархічне становище в системі публічної влади, що визначається властивостями цільового (мета, завдання, функції) та структурно-організаційного (система, структура, взаємозв'язки, підконтрольність, підзвітність) забезпечення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коломoeць Т. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 576 с
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379
3. Сенчук І. Гарантії професійної діяльності поліцейських в сучасних умовах. Форум права. 2018. № 3. С. 88–95. URL : <https://forumprava.pp.ua/files/088-095-2018-313-.pdf>.

Zakharchenko Alexandr Valerievich

senior lecturer at the Department of administrative law,
process and administrative activities
Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**ADMINISTRATIVE & LEGAL STATUS
OF THE NATIONAL POLICE**

***Abstract:** our scientific research has considered the definitions, content and features of the administrative and legal status of the National Police. It is noted that the rights, freedoms and legitimate interests of authorized persons of police bodies and units are the foundation of their legal status and determine the fundamental vector of their functionality and activities. Regulatory support provides for cooperation between the National Police and public authorities to achieve a common goal - to protect people from unlawful abusive encroachments.*

***Keywords:** national police, legal status, powers, law enforcement tasks.*